

Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2018 рік

У 2018 році збереглися позитивні тренди розвитку безготівкових операцій та безконтактної платіжної інфраструктури.

Платіжні картки

Станом на 1 січня 2019 року українські банки емітували майже **59,4 млн** платіжних карток. Водночас 62,2% від загальної кількості карток становили активні платіжні картки, кількість яких за рік збільшилась на 6,0% і на початок 2019 року становила 36,9 млн шт. Кожна дев'ята активна платіжна картка є безконтактною – 4,0 млн шт. (зростання на 44,3% порівняно з початком 2018 року).

82,3% від загальної кількості активних платіжних карток становили платіжні картки із магнітною смугою (їх кількість за рік збільшилася на 11,7% та становила 30,4 млн шт.). Незважаючи на значну кількість таких карток, на сьогодні набувають все більшої популярності сервіси безконтактної оплати із використанням смартфонів та інших пристроїв, які підтримують технологію NFC. Сервіси токенизації дають змогу використовувати реквізити платіжних карток, у тому числі карток виключно з магнітною смугою, для безконтактних розрахунків за цією технологією.

У розрізі картокових платіжних систем кількість активних карток у платіжній системі MasterCard становила 26,0 млн шт. (70,3% від їх загальної кількості), у Visa – 10,5 млн шт. (28,5%), у НПС "ПРОСТІР" – 0,5 млн шт. (1,2%), у інших – 0,004 млн шт. (0,01%).

Кількість держателів платіжних карток на початок 2019 року досягла **42,3 млн осіб**. Таким чином кількість платіжних карток в обігу на одного держателя в середньому складала **1,4 шт.**, активних – **0,9 шт.**

Безготівкові операції

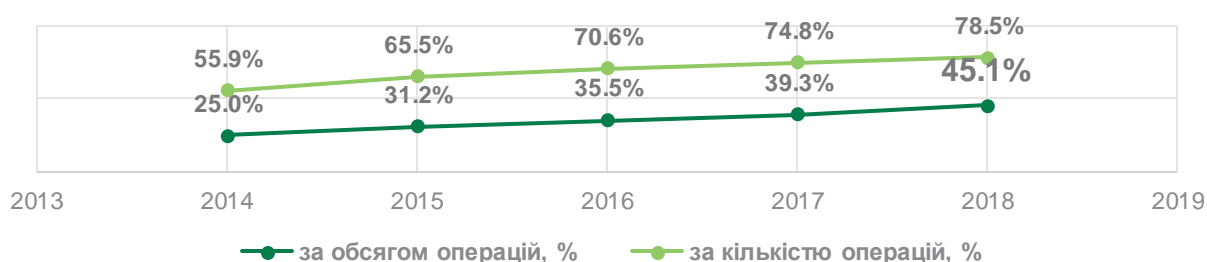
Усього в 2018 році держателі платіжних карток українських банків здійснили **3,9 млрд** операцій, що на 26,7% більше, ніж у 2017 році, а їх обсяг збільшився на **35,4%** та склав майже **2 877 млрд грн**.

Кількість безготівкових операцій за цей період зросла майже на **33,0%** порівняно з 2017 роком і становила 3,1 млрд шт., а обсяг – на **55,4%** та досяг **1 297 млрд грн**.

Частка обсягу безготівкових операцій із використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, за підсумками 2018 року досягла **45,1%**¹. Це на 5,8 в. п. більше порівняно з результатами 2017 року (39,3%).

Такий позитивний тренд пов'язаний зі стабільним підвищенням попиту на безготівкові операції серед українців та популяризацією інноваційних фінансових сервісів.

Динаміка зміни частки безготівкових операцій, від загального обсягу/кількості операцій, здійснених із використанням платіжних карток

Обсяги безготівкових операцій із платіжними картками у 2018 році розподілилися таким чином:

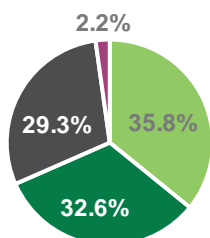
- **35,8%** (або 465 млрд грн) склали операції переказу коштів із картки на картку (P2P перекази), середній чек яких становив 1 723 грн;

- **32,6%** (або 423 млрд грн) – операції в мережі Інтернет, середній чек – 361 грн;

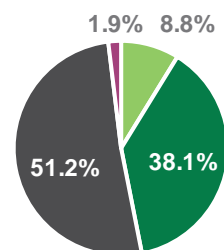
- **29,3%** (або 381 млрд грн) – розрахунки в торговельній мережі, середній чек – 242 грн;

- **2,2%** (або 29 млрд грн) – операції за допомогою пристроїв самообслуговування (ПТКС, АТМ), середній чек таких операцій становив 488 грн.

Розподіл безготівкових операцій за обсягом, %

Розподіл безготівкових операцій за кількістю, %

¹ Проектом "Cashless economy" визначено цільовий показник у розмірі 55% до кінця 2020 року.

Відповідно до розподілу безготівкових операцій із використанням платіжних карток за підсумками 2018 року найбільша кількість таких операцій припадала на **розрахунки в торговельній мережі – 51,2%**.

Водночас за обсягами безготівкових операцій спостерігається значне зростання операцій P2P переказів. Порівняно з 2017 роком їх обсяг збільшився вдвічі: з 220 млрд грн до 465 млрд грн. (частка таких операцій зросла на 9,5 в.п. та склала 35,8% від загального обсягу безготівкових операцій). Разом із тим частка розрахунків платіжними картками у торговельній мережі знизилась на 2,6 в.п. (із 31,9% до 29,3%)

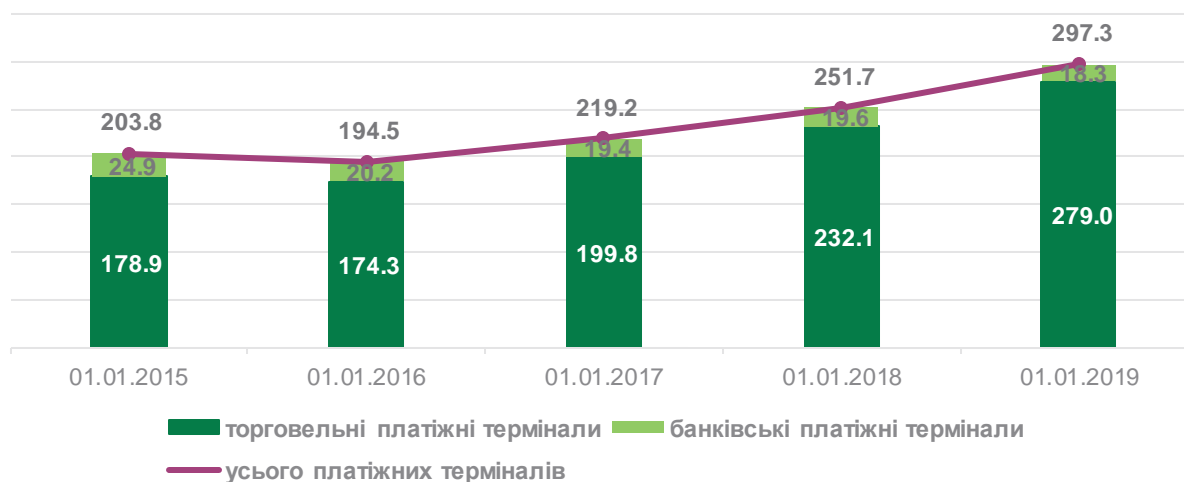
Наразі Національний банк вивчає такі зміни у структурі безготівкових операцій і їх можливий вплив на кон'юнктуру платіжного ринку, продовжуючи розширювати показники статистичної звітності за платіжними картками.

Частка обсягу безготівкових операцій виключно за операціями здійсненими на території України є нижчою на 1,7 в. п. та складає 43,4%. Це свідчить про те, що українці частіше розраховуються власними картками безготівково за кордоном, ніж на території України (частка обсягу безготівкових операцій, емітованих українськими банками за межами України складає 87,2%).

Платіжна інфраструктура

Упродовж 2018 року мало місце розширення платіжної інфраструктури для проведення безготівкових операцій. За 2018 рік мережа торговельних платіжних терміналів зросла на 20,2% до 279,0 тис. шт. (станом на 1 січня 2019 року). Також упродовж усього минулого року продовжувалося розширення безконтактної платіжної інфраструктури. Цьому сприяла популяризація таких інноваційних сервісів як Apple Pay та Google Pay, що розпочали свою роботу в Україні. Наразі майже **79,4%** торговельних POS-терміналів в Україні забезпечують можливість здійснення безконтактної оплати (станом на 1 січня 2018 року – 70,2%).

Кількість платіжних терміналів (тис. шт.)

Також на 18,7% зріс показник співвідношення кількості платіжних терміналів до чисельності постійного населення України та на кінець 2018 року становив 7,1 тис. шт. на 1 млн населення. Водночас спостерігається нерівномірний розподіл термінальної мережі на території України і недостатні темпи її розвитку. Найменша кількість платіжних пристроїв прослідковується на заході країни та у Луганський, Донецькій областях (домінують м. Київ, Дніпропетровська та Харківська області).

Кількість підприємств торгівлі та сфери послуг, що надають своїм клієнтам можливість здійснювати безготівкові розрахунки за допомогою платіжних карток, за рік зросла майже на 34,9 тис. од. (на 20,1% порівняно з 2017 роком) і на 1 січня 2019 року становила 208,7 тис. од².

Водночас середня кількість банкоматів протягом року майже не змінювалася.

Найбільшими банками-еквайрами та емітентами платіжних карток залишаються АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "ОЩАДБАНК" та АТ "РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ".

Довідково: станом на 01.01.2019 в Україні працювало 73 банки – учасники карткових платіжних систем.

² Кількість торговельних платіжних терміналів, підприємств торгівлі та сфери послуг уключають дані АТ "УКРПОШТА", що були надані Національному банку в рамках пілотного проекту подання звітності (починаючи зі звітності за 1 квартал 2019 року, зазначені дані подаватимуться відповідно до вимог Правил організації статистичної звітності, затверджених постановою Правління НБУ № 120 від 13 листопада 2018 року).